

A közszolgálo városi lap üzleti terve

(Adalékok az EVID történetéhez – 5. rész)

Folytatjuk az előző (2016/4) lapszámban elkezdett Szervezeti megfogalmazásokat, az Üzleti tervvel pedig befejeződik Bencze Cs. Attila volt főszerkesztő négyrészes cikksorozata.

A szerkesztőbizottság heti rendszerességgel, pénteken 13 órától tartja üléseit. Rendkívüli ülés bármely tag által kezdeményezhető.

A felelősség. A lapot a főszerkesztő képviseli. E jogát esetenként a szerkesztőbizottság bármely tagjára átruházhatja. A jogi vitákban a főszerkesztő képviseli a lapot, e képviselőhez jogi szakembert (ügyvédet) fogadhat fel, aki őt a lap érdekeinek védelmében segíti. A lapban közölt írások az egyéni véleménynyilvánítás jogán alapulnak. A szerkesztőbizottság véleményét tükröző írások jelzése: „A szerkesztőbizottság”. A rovatvezetők a rovatok felelős szerkesztői, e minőségükben erkölcsi felelősséget viselnek a tekintetben, hogy nemzetiségi, faji, vallási, világnézeti, személyiségi jogokat sértő közlemények ne jelenhessenek meg. A szerkesztőbizottság minden tagja polgárként bármely legálisan működő politikai vagy társadalmi szervezet tagja lehet, abban tisztséget vállalhat. A tagsággal együtt járó elkötelezettség a szerkesztőbizottságon belül nem érvényesíthető, hivatkozási alapul nem szolgálhat.

Az eddigiekből talán kitűnik, hogy az általunk javasolt keretekben az Esztergom és Vidéke városi lap szerkesztésében és kiadásában három, igen jól elkülöníthető szintben gondolkozunk:

- stratégiai-politikai szint – a városi önkormányzat szintje;
- taktikai-koncepció szint – a város „civil” társadalmának szintje;
- operatív-végrehajtási szint – a szakmai (szerkesztői-kiadói) tevékenység szintje.

A lapot dinamikus, nyílt rendszernek tekintjük, amelyben a visszacsatolás minden szinten biztosított, ugyanakkor minden szintnek elemi érdeke az információ folyamatos áramoltatása. Mivel mind a stratégiai, mind a taktikai szinten megfogalmazott cél, illetve irány a harmadik szint tevékenységén áll vagy bukik, ezt a szintet külön fejezetben – az információelmélet és a sajtóelmélet vonatkozó kutatásai alapján – tekintjük át.

Üzleti terv (1995)

Számomra nyilvánvaló, hogy egy lap függetlensége az anyagi függetlenségen áll vagy bukik –

vagyis, ha saját lábán áll, akkor jelent „üzletet”. De: egy valamennyire reális üzleti tervet csakis a kiadóval és a terjesztővel együtt lehetne elkészíteni. Egyébként is, „üzleti” területen a szerkesztő illetékessége és felelőssége leginkább a laptervre vonatkozik, vagyis arra, hogy a lap tematikája, tartalma, szellemi és vizuális „imázsa” eladható, kelendő „áru” legyen. Az Esztergom és Vidékének okvetlenül növelni kell értékesített példányszámát, de sohasem lehet olyan lap, amely csak a „piacról” él meg. A tulajdonos önkormányzatnak világosan tisztáznia kell a maga számára, milyen értelemben akar üzletet látni a lap fenntartásában. Másképp fogalmazva: mi abban az üzlet, hogy pénzt fordít rá? Még egyszerűbben: miért éri meg neki – ha egyáltalán megéri –, hogy támogassa rendszeres megjelenését (sőt, lehetőleg fejlesztését is)?

A magam részéről, várospolgárként és a szerkesztőbizottság elnökeként teljesen egyértelmű a válasz: igen, nagyon is megéri. Mégpedig azért, mert egy „magára valamit adó” önkormányzatnak alapvető érdeke, hogy értékeket támogasson. Olyan értékeket is (bármennyire „luxusnak” tűnnek a mai nagyon szűkös gazdasági helyzetben), amelyek a jövőhöz fűződnek. (Szerintem még a legszorongatóbb jelenben sem engedhetünk annyira a szegénység napi gondjainak, hogy legalább egy keveset ne fordítsunk a jövőhöz szükséges minimális „tartalékok” megóvására. Hogy ne legyen hiteles, értékeken alapuló jövőképünk, hogy ennek szüntelen közvetítését – értékesítését, ha úgy tetszik eladását – ne támogassuk. Enélkül ugyan „üzleti” mérlegünk mutathat számszerű egyensúlyt, s rövid távon „elkönyvelhetünk” sikereket, de közben folyvást a jövő kiárusítói, elárulói vagyunk. Az esélyt vesztegetjük el, hogy egyszer tényleg gazdagok lehetünk.)

A helyi sajtó „közszolgálata” azt jelenti, hogy miközben a település krónikáját folyamatosan írja, ugyanakkor a hírek és vélemények közvetítésével formálja a várospolgári tudatot, segíti az önkormányzó képességű civil társadalom szerveződését, a polgárosodást, amely – a mi társadalmunkra nézve még elég sokáig – a jövőt jelenti. Az Esztergom és Vidéke – mint polgári lap – a jövő lapja is a fenti értelemben, ezért méltó a támogatásra minden olyan önkormányzat részéről, amely valóban igényli a „párbeszédet”. Azt tehát, hogy „imázshoz” tartozzon; nem csak eltűri, de kívánatosnak tekinti a nyilvánosság ellenőrzését, a kritikus „beleszólás” lehetőségének biztosítását.

Fontosnak tartjuk, hogy üres oldal(aka)t, mindenkor biztos helyet kínáljon fel a lap bármely tisztességesen felelős, mértéktartó vélemény publikus megjelenítése, összegyűjtése számára (ideértve természetesen bármely kisebbsé-

gi véleményt is). Minden hivatalos önkormányzat számára, ha meg akar felelni hivatásának, nélkülözhetetlen egy olyan tükör, amely a lehető legfüggetlenebb: párt-, csoport-, személyi és üzleti érdekek a lehető legkevésbé homályosítják el. A választott önkormányzatok hivatása pedig azt jelenti, megbízásuk arra szól, számukra az egyetlen „jó üzlet” az lehet, hogy választóikkal együtt tervezzenek és kormányozzanak. Együtt „találják ki” – múltból, jelenből, jövőből újraalkotva – a várost, amelyben élnek. Mi az a város, ami Esztergom? Milyen legyen, hogy az maradjon, ami? Más, mint a többi város, másként otthonos. Az Esztergom és Vidéke – a maga korlátai között lehetőségeit és képességeit jól használva fel – mindig erről szólt. A testületi döntés pedig megerősítette: továbbra is erről fog szólni. Legfeljebb valamivel következetesebben, igényesebben. A hetilap továbbra sem lesz pártoké, csoportoké, személyeké. Esztergomé és az esztergomiaké marad. Akiket a hetilapból ugyanaz érdekel, ami a városból: az a sajátos értékrend, ami Esztergomot Esztergommá, ami hetilapját esztergomivá teszi, teheti. A magam részéről tehát „jó üzletet” csak abban látok, hogy a műhely elnökeként ezen koncepciót „esztergomi lélekkel” vállaló, „menedzselni” képes kiadóval, terjesztővel együtt azt az értéket igyekezzek „eladhatóbbá” tenni, ami a kis piacunkon versenyben lévő laptársainkéhoz mérve sajátos, más, többet.

A tervek megvalósításához a szerkesztőknek elsősorban a laptulajdonos önkormányzat anyagi támogatásával kell számot vetniük. A költségvetési előirányzat idén egymillió forint, 1994-ben másfél millió forint volt. A hetilapnak kb. kétmillióra volt szüksége a rendszeres megjelenéshez. Az önkormányzati ráfordítás elegendő volt a beírás, szedés, tördelés, műszaki szerkesztés, korrektúra, a papír és a nyomdai előállítás, továbbá a terjesztés költségeire (beleértve a személyi jellegű kiadások közterheit is). A „piacról” – tehát a civil társadalom érdeklődése, pártfogása révén – befolyó (500 ezer Ft körüli) bevételek nagyjából fedezték a rovatvezetők, szerzők nagyon szerény honoráriumait. Az eddig számlázott 1995-ös árakon számolva (tehát feltételezve, hogy jelentősebb áremelkedés idén már nem következik be, ami aligha valószínű) az egy lapoldalra eső – honoráriumok nélküli – teljes költség kb. 8000 Ft. (Ebből a fent részletezett célokra kb. 2500, a papír- és nyomdaköltségekre 5500 Ft szükséges.) Ha a hetilap havonta 18 oldalon, évente 216 oldalon jelenik meg, akkor ez 2 270 000 forint kiadást jelent, és még legalább a tavalyi ötszázezer forint körüli honorárium-keretet a lap információs, szellemi tartalmának létrehozásához. A helyzet, úgy tűnik, elsősorban pénzügyi vonatkozásban válik nehezen kezelhetővé.

Kitörés – ahogy minden pangó vagy veszteséggel fenyegető „üzletből” – csak befektetés árán lehetséges. Az önkormányzat részéről – lehetőségeihez mérten – nagyobb támogatásra van szükség, a kiadó-menedzser és a szerkesztők részéről pedig összefogott, tervszerű erőfeszítésre, hogy a lap bevételeit a piaci értékesítésből, továbbá egyéb forrásokból is jelentősen növeljék (intézmények, egyesületek, cégek mint szponzorok).

A lapszerkezet és a tartalom értékőrző megújításához, sajátos „másságunk” kifejlesztéséhez, ahhoz tehát, hogy kelendőbb, eladhatóbb „árúként” jelenjünk meg, mindenekelőtt a személyi költségek növelésére volna szükség. Főként a lehetséges új munkatársak érdekeltiségének megnyerése céljából. Elengedhetetlen szükséglet, hogy minél biztosabb ún. „külső” munkatársakat toborozzunk: városrészi, vidéki „tudósítókat”, nem is beszélve a lap rangját növelő ismert írók (Nemere Istvántól Csoóri Sándorig) „lekötéséről” állandó havi publikációk első közlésére szóló szerződésekkel. Ugyanígy biztonsággal kellene számítani egy jó képességű, elegendő szabadidővel rendelkező „véleményriporterre”, aki minél szélesebb körből tudná ellátni a lapot interjúkkal, oknyomozó riportokkal. Az a forrás, amelyből ez évben véleményem szerint biztosan növelni lehetne az önkormányzat anyagi támogatását az volna, ha a polgármesteri hivatal sajtóreferens-újságíró státuszának teljes bér- és tb-fedezetét a lap rendelkezésére bocsátaná. (A sajtóreferensi feladatkörből a sajtófigyelést naprakészen el tudná látni a Városi Könyvtár, a kapcsolatszervezési feladatok pedig valószínűleg a polgármesteri titkár.)

Minél gyorsabban meg kell teremteni a biztos kiadói-terjesztői háttérrel. Ami a technikai feltételeket illeti, a szövegszerkesztő-bázis célszerűen tartozhat a szerkesztőséghez is. Gyakorlati szempontból mindegy, hogy hol van elhelyezve. Jelenleg megfelelő méretű monitor csak a Gran Toursnál van. Az előzőeknél sokkal fontosabb feladatok: a terjesztés hálózatának bővítése, folyamatos fenntartása, valamint a szponzorok megtalálása. Az előfizetők, ill. az eladott példányok számát többféleképpen lehetne növelni:

- a bizományosi hálózat bővítésével (boltokban, vendéglőkben, cukrászdákban stb. és az iskolákban);
- rendszeres utcai árusítással (saját – a hetilap címét trikójukon, sapkájukon hordozó – „rikkancsokkal”);
- évente egy-egy jól megtervezett reklámkampánnyal, ingyenes mutatószámokkal, az előfizetőknek jutalomkötettel.

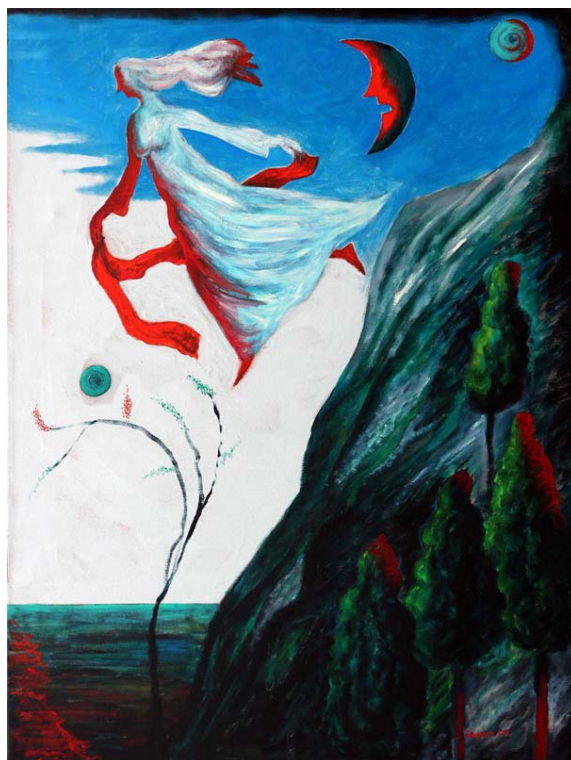
A reklámújságokkal és a napilapok hirdetési kapacitásával telített piacon a hetilapnak a szponzori jellegű, ún. arculatreklámok megszer-

zésében lehetne keresnivalója (bankok, nagyobb vállalatok nyolcad- vagy akár negyedoldalas jelentkezése havi, negyedévi rendszerességgel). Az önkormányzat „erkölcsi” támogatásaként fontos volna, hogy biztosítsa a lapnak a „félhivatalos” közlőny rangját. Ez azt jelenti, hogy a lap tulajdonos saját újságjának adja a döntés-előkészítés és a határozathozatal leginkább közérdekű dokumentumainak, háttéranyagainak első közléséhez a kizárólagos jogot. A helyi civil társadalom támogatási hányadának növelésére szeretnénk törekedni, fokozatosan elérendő célnak tekintve azt, hogy ez a hányad elérje a kívánatos 50-60%-os arányt. 1990–91-ben az önkormányzattól kapott költségvetési támogatás csupán 30-35%-ot tett ki. Az utóbbi években azonban az előállítás költségeinek nagyarányú növekedése egybeesett az állami vállalatok – egykori helyi fő szponzoraink – összeomlásával, a sajtópiacon a fizetőképesség csökkenésével, ugyanakkor a lapkiadást óriási mértékű bővülésével és nem utolsósorban a potenciális olvasók, vásárlók közéleti érdeklődésének lanygulásával. Mindennek ellenére két-három esztendő folyamán lehetségesnek látom az Esztergom és Vidéke értékesített példányszámának 1000 körülire való emelését. (Megjegyzem, hogy az utóbbi két évben értékesített 600 körüli példánnyal sem állunk nagyon rosszul a helyi „piacon”. Csak az előfizetés ez év márciusi adatait tekintve – a példányonkénti eladás átlagszámaihoz nem sikerült hozzájutnom – a 24 Órának 7-800 előfizetője van, a Népszabadságnak 569, hetilapunknak 342, a Nép-

szavának 251, a Magyar Hírlapnak 126, az Élet és Irodalomnak 16.)

Meggyőződésem, hogy e cél eléréséhez az egyesületekben és a helyi sajtó – hetilap, tévé, rádió – körül szerveződő civil társadalom aktívabb segítő pártfogása szükséges és lehetséges is. Végeredményben optimális megoldásnak azt tekintem, hogy ha az erkölcsi támogatás növelése mellett a civil társadalom az anyagi támogatásban is eléri a fenti hányadot, ő vegye kézbe a hetilap kiadását valamelyik egyesületén (EBE?) vagy több egyesület társulásán keresztül. A hivatalos önkormányzat ettől kezdve akár a tulajdonosi jogot is átadhatná, a továbbiakban tehát ugyanúgy társadalmi egyesületet támogatva a helyi írott sajtó érdekében, ahogy a helyi tévé és rádió működésére nézve jelenleg is. Az egymást kölcsönösen megerősítő civil társadalom és helyi média a saját érdekét hivatástudattal felfogó és szolgáló önkormányzat támogatásával létrehozhatja egy alapítványt (pl. „A helyi nyilvánosságért”), illetve egy médiatanácsot is. Az előbbin belül közös fejlesztési alapot lehetne képezni, az utóbbi koordinálhatná a médiumok közötti munkamegosztást és a menedzselési feladatok hatékony teljesítését.

Sajtó alá rendezte Filemon Béla. A szerző 1996-tól volt az Esztergom és Vidéke 1986-tól 2007-ig kiadott új sorozatának főszerkesztője. A 2007 januárjában megjelent három (ebből az 1–2. dupla) számban már nincs senki főszerkesztőként feltüntetve. A következő számban folytatjuk az EVID történetét.

Bugyács Sándor: A bizottság